

89.

EXERCITATIO IVRIS FEVDALIS 1780, 18
DE
DOMINIO FEVDORVM
VTILI

ILLVSTRIS IVRIVM CONSVLTORVM ORDINIS
AVCTORITATE

PRO

SVMMS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS

CAPESSENDIS

AD D. XI. MENS. MAI. c1780cclxxx.

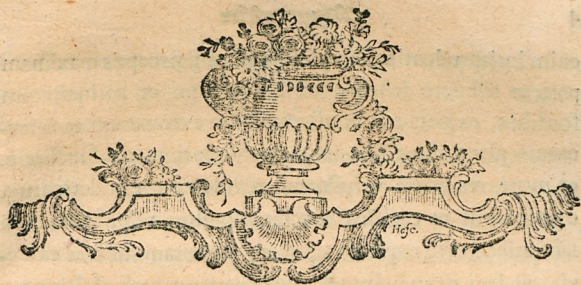
PROPOSVIT

CHRISTI. LEBRECHT SEYFERTVS

ADVOCATVS DRESDENSIS.

LIPSI AE

LITTERIS IACOBAEERORVM.

§. I.

Instituti ratio.

Quantum a Ciceronis praecepto,^{a)} non a Praetoris Edicto, neque a XII. Tabulis, sed penitus ex intima philosophia hauriendam esse iuris disciplinam, recesserimus, et quantum vel detrimenti vel difficultatum ex introductione legum peregrinarum atque adeo diuersarum patrii iuris cognitio nostris temporibus senserit, non potest non fore, quin ii optime diiudicent, qui siue in interpretatione siue in applicatione earum haud exiguam impenderint diligentiam. Nostra

A 2

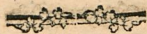
enim

a) De Leg. c. I.

enim iuris prudentia, cum philosophiae praeceptis maximam partem tribuere debeat, ex historiarum et antiquitatum fontibus, ex peruersa consuetudinum externarum et internarum plane inter sese non conspirantium coniunctione, et more maiorum vetustatem redolente, ex clericorum opinionibus et ecclesiae machinationibus reipublicae non salutaribus orta atque composita, in tantam molem exerevit, ut iam nexum legum, quae varias gentes obstrinxere, et e quarum fonte iura nostra deriuant, detectu sit difficillimum. Fluctuanti igitur tantum inter historiarum et antiquitatum romanarum delicias, nec vnquam in nexum peregrinarum et patriarum legum, ut quid conueniat nostris moribus, quid non intelligat, sedulo inquirenti, laboris palma non magis obuolare posse videtur, quam illi, qui singula ex philosophiae principiis, reiecta omni vel antiquitatis vel historiae cognitione, vnice deducere conetur; cum tamen ad solidam legum explicationem veramque iis utendi rationem et origines et causas earum intime nosse intersit. Quare ut non Latii nodos tantum addiscere studeamus, sed ut et patriae historiae, moribus maiorum, verae, quae non simulatae philosophiae operam demus necesse est, ut his instructi praefidiis singulas iuris controuersias in tanta tamque indigesta legum mole tractemus, hasque ipsas leges quasi in discordem concordantiam redigamus, qua ratione summi Legislatores exteris vsi principiis sint, demonstrando. Equidem quam mihi scribendi materiam sumsi,

sumsi, eam ob originis imperitiam saepe corruptam ab his, qui omnia ex principiis vel historiae vel antiquitatis et philosophiae romanae explicanda censuere, saepius vitiatam ab illis videmus, qui paternas consuetudines cum exterarum gentium moribus indocte inepteque commiscuerunt et coniunxerunt, non cogitantes, vtile illud, quod vocamus, dominium esse profus germanicae originis, nec quicquam cum usufructu romano aliove Quiritium iuris contractu commune habere. Quamquam igitur exiguitate ingenii et lectionis curtam suppellectilem parum ausibus non vituperandis respondisse optime sentiam: prodeat tamen in publicum tenuis hic libellus, cuius materia iuris cognitionem cum rerum gestarum notitia consociatam requirit. Nam cum ex academiae legibus aequae institutis scribendi periculum faciendum sit, et tenacem propositi esse deceat, benignitate eruditorum fretus, spero fore nonnullos, qui has iuueniles lucubrationes sua censura non omnino indignas iudicent et secum reputent, in eodem argumento alios quidem bene multos docte et operose laborasse, non nihil tamen spicilegii reliquisse. Quam ob causam mihi visus sum facturus esse operae pretium, si dominium vasalli vtile explicarem et peregrino vestitu exuerem, statueremque iustos eius et directi domini limites atque utriusque differentias recenserem: quam fideliter feliciterque, alii iudicent.

De utilitate doctrinae de utili dominio.

Latissime autem patere usum doctrinae de utili vasalli dominio, his etiam temporibus facile intelligitur, quibus feudale vinculum omnes fere Germaniae populos, modo laxius, modo arctius constringit, et exigua atque imperfecta clientelarium erga dominos obligationum, cum indole et natura domini utilitatis maximam partem coniunctarum, cognitio saepe ingentes et cruentas altercationes peperit; his, inquam, temporibus, quibus iura clientelaria insignem iurisprudentiae pragmaticae partem constituere tanto magis debeant, quanto plura profant exempla beneficii, ex ignorantia iurium, quae utili dominio non inessent, in commissum cadentis, aut aliarum certe poenarum incommodorumque eam vasallorum inscitiam secuta. Itaque magna circumspeditione opus est, ut limites domini, quod vocant, directi et utilitatis iuste ponamus, ne cum illis iureconsultis, qui hoc cum usufructu vnum idemque esse, coeco erga ius romanum amore abrepti statuunt, dominio vasallorum utilitatis quicquam detrudere, nec cum aliis directo plus, quam inest, indulgere, nec vile iusto magis extollere, atque ex hoc diuersarum sententiarum, quae et diuersas domini utilitatis species confundere solent, agmine, dominorum clientumque bella litesque perennes excitare indocti studeamus. Sed ut fines propositos aliqua ratione consequamur nec trans-

transgrediamur, primum quid sit dominium vtile, ex ipsa rei origine et natura demonstrabimus et iusta definitione concludemus, ac inde eius partes atque effecta commemorabimus, tandem de formis eiusdem pro indole feudorum diuersis, adspersis nonnullis cautionibus, differemus.

§. III.

Originatio domini vtilis.

Feudorum dominium a Doctoribus in directum et vtile diuidi, et methodi causa excogitata esse haec nomina, quorum vtrumque dominium minus plenum significet, vel dupondis notum; sed vnde nata aut sumta haec vocabula, inter eruditissimos disceptatum est. Non cum re ipsa ortam, sed sequiori aevo natam hanc denominationem, omnes consentiunt. Vir magnae eruditionis et famae Nicolaus Hieronymus Gundlingius ^{b)} vocem *directi* germanicam et e vocabulo *recht* formatam existimauit, eo facilius in hanc sententiam inductus, quod pleraque iuris clientelaris vocabula germanicae originis esse viderat; sed, quanquam *rectum* et *recht* idem vtriusque idiomatis verbum esse nemo temere negauerit, ii tamen alius penetrasse et rem penitus perspexisse videntur, qui domini vtilis et directi diuisionem factam ad exemplum distinctionis actionum directarum atque vtilium, a iureconsultis Romanis excogitatae, animad-
vertunt.

b) Gundlingian. P. XII pag. 156.

vertunt. Cum enim ager vectigalis vel emphyteuticarius vtili vindicatione ab emphyteuta directe a domino petatur, iureconfulti Bononienses diuisi inter vtrumque dominii partes (nam profecto ius emphyteutae, quanquam non verum dominium, ipsi tamen dominio proximum est,) iisdem verbis appellauerunt. Nec substitit in eo illorum sollicitudo. Sed cum omnia germanicarum nationum iura cum legibus romanis componere et in vnam quasi artem formamque redigere conarentur, romana etiam nomina ad contractus Germanis proprios et noua nostri moris negotia, sicubi cum romanis aliquid similitudinis apprehendissent, adhibuerunt. Quo ingenio sensuque contractum feudalem cum emphyteuticario comparantes, c) statim domino vel seniori directum, vasallo vtile dominium tribuere, vtpote qui iuri nostro optime consultum putarent, si obstetricante nominum paritate, contractui longe diuerso etiam leges exteras et firmare studerent; atque ita domino directas, vasallo vtilis actiones quasi ex directo et vtili dominio natas, commixtis feudi et emphyteuticis iuribus, communi lege dari contenderent. Non iuuat in tempus, quo haec denominatio frequentior facta sit, inquirere; sane medio seculo XIII. saepe eam iam vsurpauit Cardinalis Hostiensis d). In
 Germania

c) Casp. Achat. Beck. de paribus Ministri et Vasalli iuribus cap. 3.

d) Summae tit. X. de feudis.

Germania autem sensim paulatimque iureconfulti ex schola Bononiensi reuersi eadem vti esse videntur, quam faeculo XIII. iam ita cognitam perspectamque habuerunt, vt et directi et vtilis dominii vocem in diplomatis eo tempore confectis obserues, ^{e)} saepe illam sequenti aeuo repetitam et in patriis scholis doctrinae causa, etiam a sapientissimis iurisprudentiae magistris, qui nosset, minime esse mutanda, quae interpretationem certam semper habuissent, ^{f)} retentam.

§. IV.

Variae denominationes dominii vtilis adducuntur.

Sed et aliis nominibus iura vasalli in feudo insignita fuerunt, quae quidem omnia recensere nec vacat nec libet, cum vel eorum, quae ante verborum dominii directi et vtilis frequentiore vsum in disciplina iurium clientelarium adhibita sunt, numerum inire difficile sit. Nonnulla commemorare sufficiat. Quanquam feudum saepius pro re in feudum data accipiendum, multis tamen locis iuris feudalis Langobardici, ius ipsum vasalli in feudo, ea voce denotari, satis cognitum est. Sciendum enim, I. Feudor. 25. dicitur,

e) Chr. Lud. Scheidt Tr. vom Adel pag. 275. et in deduct. de dominio et aduocata Molnensi: Boehmeri Princ. Iur. Feud. cap. I. §. 2. not. a.

f) L. 23. P. de legibus et SCtis Masov. Princ. Iur. Feud. Cap. XI. §. I. not. I. ad *. Ill. Hommelii academische Studien, etc. pag. 362.

dicitur, feudum, id est, ius vassalli in feudo, sine inuestitura nullo modo posse constitui; sic et Obertus de Orto II. Feud. I. §. 1. feudum, siue beneficium, ait, in rebus soli aut solo cohaerentibus consistere; saepenumero et vtile dominium *beneficii* nomine expressum legimus in iisdem feudorum libris, ita vt feudum et beneficium interpretationis causa coniungantur, alibi ^{§)} hoc vnum, quo etiam vetus auctor de Beneficiis usus est, absque altero positum, omnem complexum iurium clientelarium manifeste significet. Anxie inquiringentibus, vt voce romana vassalli dominium describere possent, obuenit *ususfructus* vocabulum, quo II. Feudor. 23. illud exprimitur. Nec desuere, qui ius clientis in feudo et vsumfructum, Romanis ex causa seruitutis vindicatum, vnum idemque esse, statuerunt, cum tamen a natura negotii longissime recedant, quotquot vsumfructui ea, quae dominio utili, nec plura huic iura, quam illi, inesse arbitrantur, Obertumque et caeteros omnes, e quorum scriptis libri feudorum Langobardici compilati sunt, vt ex innumeris patet locis, ex superanti iuris ciuilibus amore, multa romana vocabula explicationis ergo inferuisse, quin dominorum maiora, minora clientum in Italiae feudis, quam beneficiaria formula apud Germanos memoret, et nostra propitior clientibus consuetudo ferat, explicata dedisse, non videant. Germanicae originis gentibus vassalli iura in feudo vsumfructus

§) II. Feud. 23.

Aus verbo exprimere nunquam placuit, quicquid etiam
 Beyerus et Senckenbergius de usufructu germanico sine au-
 ctoribus dicant. Sollicite enim cauerunt, ne quid ea iura
 ex nomine detrimenti caperent, quae vel apud Italos usu-
 fructu pinguiora viderent, et quibus ipsi magis magisque
 ampliandis intenti essent. Itaque nominibus omnibus, quae
 vasallorum nexum nimis adstringere eorumque ius in feudo
 aliquantum minuere viderentur, paulatim reiectis, condo-
 minii clientelaris, dominiū vtilis, condominium vtilis, nomen
 des nugsbaren Eigenthums, des nugsbaren Miteigenthums, h)
 praetulerunt, eoque frequentissime usurpato maxime in tu-
 to collocari vasallorum iura, non incallide censuerunt.
 Nam significatum dominiū vtilis tantum ex imitatione nomi-
 nis actionum vtilium, quas iura romana docent, non ex
 harum indole, plane absona, originem suam cepisse, si do-
 minium vtile, quibus ortum satis, quibus auctum incre-
 mentis, et quae eius vera natura sit, paullo altius repeta-
 mus et aestimemus, luce meridiana clarius elucescet.

§. V.

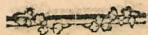
De genesi et incrementis dominiū vtilis.

His iam temporibus, quibus Germania plena adhuc vsa
 est libertate, duces, bellorum gerendorum causa electi,
 plus saepius auctoritatis et iis finitis domi adsectarunt, quam

B 2

milites

h) Rayer. Recht, lib. 3. cap. 12.

milites iis tribuendam censuissent. Eam ut sustinerent et magis in dies confirmarent, ne alia regnandi studia artesque commemoremus, comites in primis domi ipsis aequales, singulari amore, fiducia et beneficiis conciliandos sibi et deuinciendos nouerant, quorum consilio, opera et fide in pace et bello maxime uterentur. Ducum quidem et comitum paritatem domi, et quo modo duces ex virtute sumti, nec populo suo, ut reges, perpetua lege, sed exercitui in hostem ducto militiaeque, dum bellum duraret, praefecti sint, haud obscure Tacitus ¹⁾ indicat. Rem Saxonum antiquorum exemplo Beda ²⁾ illustrat, testatus, eos „regem non habere, sed satrapas plurimos suae genti praepositos, qui ingruenti belli articulo mittant aequaliter fortes, et quem fors intenderit, hunc tempore belli ducem omnes sequi et huic obtemperare, peracto autem bello, rursus aequalis potentiae omnes satrapas fieri.“ Sed ipsae tandem bellicae occupationes tum augendae, tum perpetuandae ducum potentiae auctoritatisque occasionem praebuerunt. Cum enim victor miles ademptam hostibus terram partiretur atque unicuique sortem suam pro parte victoriae attribueret, in his fortiendis duces, velut apud eas regiones, quae regnabantur, etiam reges, portiones, ut par erat, maiores ceperunt, et liberalitatis aduersus comites, quibus horum humanitatem

¹⁾ De morib. Germ. c. 6. 7.

²⁾ In Hist. Eccles. gent. Anglic. l. 5. c. 12.

manitatem et fidem vel remunerarentur vel promerent, largam habuerunt materiam. Exempla ducunt ipsi comites aemulati sunt, qui suis etiam clientibus siue de beneficio, quod ipsi acceperant, siue de bonis, quae pleni domini iure ad ipsos pertinerent, praedia ad utendum fruendum dederunt. Ortis vero maioribus regnis, ut Langobardorum et Francorum, qui tandem et Langobardos et tot alios populos sibi obnoxios reddidere, quis nescit, Duces, Marchiones, Comites, eam ipsam ob causam Capitaneos appellatos, a rege, ab iis iterum valuasores, ab his valuassinos tenuisse feuda. ^{l)} Quorum omnium causa hoc unum ad rem nostram obseruare necesse est, qui ipsas sortes in diuisione terrarum unicuique obuinentes, veluti Vandalicas ^{m)} et Burgundicas, ⁿ⁾ beneficia vel feuda existiment, vehementer errare. Omnino enim et illae et ipsae apud Francos terrae Salicae pleno ad quemcunque, cui primum obtigissent, eoque hereditario iure pertinuerunt. Nec Salica lex, ne vlla hereditatis portio ad mulierem veniat, e Salicis herediis beneficia constituit. Quemadmodum enim hodierni etiam multarum familiarum illustrium ac nobilium mores filias ab allodiis paternis, ut splendor gentis in filiis

B 3 con-

l) I. Feud. 10. Otto Frising. de Gestis Frider. I. l. II. c. 13. Bruno de bello Saxon. p. 210. cf. Illust. Krebellii diss. inaug. de diuersis Vafallor. ordinibus

m) Mascov. Geschichte der Deutschen l. IX. §. 19.

n) Mascov. l. c. T. II. Anmerk. p. 11. 12.

conferuetur, excludunt, sic idem vetustissimi iuris Germanici apud omnes fere nationes originis nostrae ingenium fuit; caussa vero mulieres in partiendis hereditatibus posthabendi eo aeuo etiam maior, quo populus bellicosus rem publicam vnice ad militiae legem ordinauerat. *) Itaque etiam cum praediis liberis et nobilibus coniuncta militandi necessitas. Beneficiarios autem partim ad militiae et rei publicae mūnera obeunda, partim ad aulae ministerium adstrictos fuisse, hoc loco non attinet dicere. Caeterum etsi saepissime factum, vt omnis generis beneficia clientum etiam liberis redderentur, hanc tamen successionem certe ante Conradum II. Imp. arbitrio tantum et liberalitati dominorum, atque interdum singularibus pactis, non iuris generalis et perpetui necessitate permissam esse, omnes consentiunt. Itaque verius est, principio feuda precario, deinde ad vtendum fruendum concessa, quam omne vtile dominium ab ipsis feudorum incunabulis in vafallos translatum fuisse.

§. VI.

Continuatio originum domini vtilis.

In vetere Francorum regno sub regibus Merouingicae et Carolingicae stirpis nobilium et ingenuorum praedia in proprietates et beneficia diuisa legimus; illarum intuitu nobiles

*) Heumanns Geist der Gesetze der Deutschen C. VI. §. 2. cap. XVIII. §. 3.

biles in primis, qui maiora latifundia tenebant, liberi domini, horum ratione fidelium nomine insigniebantur. Sed diuersos vtique significatus habet fidelium verbum. Nam in numero fidelium regni habitos esse etiam eos, qui nihil, nisi propria bona possidebant, et ciuili, non feudali vinculo adstricti regi et rei publicae fidem obsequiumque promiserant, non ambiguum est. Saepissime tamen omnium ordinum clientes eo nomine appellati, quorum nexum strictiorem, subditio autem dissimilem fuisse, regnante Ludouico Pio quidam liber dominus beneficia recusans ostendit p). Proprietatum et beneficiorum discrimen vbiuis Capitularia memorant. Ita libr. 3. c. 19. 20. *auditum habemus, qualiter et comites et alii homines qui nostra beneficia habere videntur, comparant sibi proprietates de ipso nostro beneficio.* Affectantibus vero regibus strictiorem in clientes censuram, libertatem Germanorum haecenus aduersam habuerunt, vt nexus feudalis magis magisque laxaretur ac debilitaretur. Reges ne, urgente necessitate, indigerent nullitibus, et vt renitentium quoque fidelitatem sibi conciliarent, haec ipsa beneficia saepe optimis conditionibus tradiderunt. Quodsi vero Merouingici et Carolingici Reges atque imperatores ea in possessionem sempiternam commutasse leguntur, caue, feuda hereditaria inde efficias. Nam magis est, vt eo tempore beneficiorum in allodia transmutatio

p) Chronic. Weingart. in Leibnitzii Script. Brunsw. T. I. pag. 732.

tatio facta intelligatur. Sic largitas Ludouici Pii, villas et regias fidelibus suis in possessionem perpetuam, testante Thegano, concedentis, arguitur; et saepe sequenti aeuo Caesares Augusti, ne nobiles libertatis germanicae studiosi, intentique latrocinii et ciuilia detrectantes obsequia regiae potestati fierent noxii, non tantum, vt quilibet suum seniores haberet, in comitiis pertulerunt, verum aliorum etiam ferociam insigniori liberalitate, qua vel liberis parentum beneficia se reddituros esse pollicebantur, vel ea omnino in heredia commutabant et in perpetuam possessionem tradabant, vicerunt. Caeterum fidelium communi consilio vsi sunt, adfensum in rebus publicis et diiudicandis ipsorum controuersis, vnde origo parium curiae, requisierunt, adiecta tamen, vt essent fideles et obedientes, veri regiae potestatis et salutis publicae adiutores et cooperatores, conditione. In caeteris vasalli statum suum retinuerunt. Itaque non dura victoriae lex vasallagium, cum duces et proceres nationum deuicti non ipsis possessionibus, quae fons sempiternorum bellorum fuisset, sed proprietate tantum multabantur nexuque feudali obstringebantur, vt facilius in obsequio et fide retinerentur. Atque vt eius deuotionis memoria animo nunquam excideret, adhibita sunt fidelitatis promittendae publica symbola, quibus domini affectum vasalli amorem cum reuerentia declararent. Tacti etiam animi vasallorum iuris iurandi religione, et reiterata promissio, siue vasallus, siue dominus mutaretur.

Ita

Ita duplex fidei vinculum, religio et possessio feudi, quae tandem cum eo iure coniuncta est, quam dominium utile appellamus. Exempla haec, cum votis exacte responderent, commouere potentiores fideles et quasi regiae gubernationis adiutores, ut et in eorum terris suis quisque ditioribus fidem impotentiorum pari modo adstringerent, quo magis et auctoritatem suam tueri et vel accrescenti regiae potestati, ubi opus videretur, resistere possent, et aulicum comitatum splendoris causa, tum vero etiam militum cateruam contra aggressiones aliorum hostiles haberent, quibus omnibus particulas vel allodii vel feodi, illas in feudum, has in subfeudum dedere. Denique truculentarum diffidationum ferocia multos et maiorum et minorum proprietatum possessores coegit eas vel regi, ducibus et comitibus, vel etiam ecclesiae offerre, ut potentiore tutela et patrocinio fruerentur ac sub treuga ecclesiastica bellorum intestinorum rabiem esugere possent. Pacta tandem diuersas dominio utili formas imprefferunt, quae ea iura attribuire, quibus nostris temporibus uti solemus.

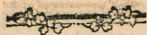
§. VII.

Quaedam conclusiones adducuntur.

Dominii utilis itaque in feudis imperii Germanici maioribus et provincialibus eadem fere esse incunabula eandemque originem, modos vero conditionesque, cum omnia

C

pactis

pactis definita, valde diuersas, nemo in dubium vocauerit. Et quidem omnis generis beneficia siue aulicis et palatinis siue militibus distributa, nisi singularis pactio liberis prospexisset, ad hos non aliter, nisi ex domini gratia peruenerunt. Deinde cum Conradus Salicus constituerat, ne militum beneficia liberis auferrentur, quin certa ratione etiam fratribus redderentur, ministeriorum et feudorum quoad successionis iura factum esse insigne discrimen, ii potissimum viri eruditi animaduertunt, qui, velut Ge. Lud. Boehmerus ^{q)}, ab eo demum tempore veros feudorum origines repetunt. Hanc constitutionem Conradi II. ^{r)} etsi a Lothario II. repetitam et vehementer auctam, siue quod ad maiora imperii feuda atque ad ea, quae non ab imperatore, sed ab alio domino profecta essent, haud pertinere videretur, siue aliis de causis, de quibus in praesenti dicere instituti nostri ratio non fert, sero demum per omnem Germaniam obseruatam diuque feuda personalia tantum fuisse, aequae tralaticium est, atque omnes nouerunt, ministeriales tandem se militibus ingessisse et accepta pro aulico seruitio ministeria commutasse in feuda. Aucta vero cum ipsa perpetuitate siue successionum iure esse utilis domini iura, quis abneget? Nobis quidem haec duo tantum monenda et ad

iicienda

^{q)} Princ. iur. feud. §. 15, cf. eiusd. obseruat. iuris feud. II.

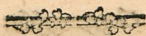
^{r)} Ap. Senkenberg. comp. iur. feud. p. 432. add. Wippo in vita Conradi Salici ap. Pistorium Scriptor. rer. german. Tom. I. p. 429.

iicienda videntur: quem ad modum egregie fallantur, qui
 Conradi I. aetate duces Germaniae ex feudis suis allodia con-
 stituisse et Fridericum I. imperatorem maiores ducatus atque
 prouincias denuo in feudorum formulam redegisse sibi per-
 suadeant, ita non magis verum esse, origines dominiū utilis,
 quod vasalli in feudis habeant, ante legem de liberorum fra-
 trumque in iis successione, non reperiri. Nam qui sic sta-
 tuunt, origines atque incrementa rei manifeste confundunt.
 Verius autem atque ad fidem antiquitatis propius ab aliis
 obseruari, quae initio personalis fuerit clientum seu vassal-
 lorum obligatio, ex quo ea feudorum causa maxime sus-
 cepta et cum ipsa feudi refutatione aut amissione extincta
 est, realem magis extitisse vel mixtam. Nam vt sanctior
 esset disciplina et officiorum diligentior cultus, leges de
 feloniam, qua feudum admitteretur, conuentae sunt. Vno
 quoque autem tempore vtile dominium fuit complexus
 iurium vasallo concessorum in feudo.

§. VIII.

Quaedam opiniones Doctorum de dominio directo et utili.

Etenim iureconsulti, cum viderint infeudanti quaedam
 iura dominiū in feudo adscribi, nec sine eius consensu feu-
 dum alienari posse, idemque stirpe, cui sub nexu vasallitico
 collatum, extincta, aut feloniam commissa ad eum reuerti;
 non immerito dominiū minus pleni speciem, quod, vt su-

pra diximus, directum appellauerunt. Vafallo autem omnes reliquos dominii effectus, praeter liberiorem disponendi facultatem in casibus exceptis attribuerunt. Quod utique rationem habent. Quia et, si partes ad assis romani exemplum secare velles, domino directo quadrantem, vafallo autem dodrantem dominii forte haud inepte adscriberes. Alii cum animaduernerent, domino directo in alienatione feodi nihil praeter dissentiendi vel consentiendi facultatem et in casu aperturae recuperationem feudi, quasi successiorem, qualis etiam agnatis et coineffitis concedatur, esse seruatum: successiorem in ius, quod contra domino utili innumeris locis dominium, quid quod proprietatem in feudo asseri, quasi vnus rei plures domini esse non possent, dominii directi veritatem negare sustinuerunt. In quam rem conati sunt vertere restitutionis vocabulum, vsitatum in feudorum oblatione, quasi cum toto fundo etiam omne ius atque integrum dominium reddi offerentibus debuisset. Quemadmodum autem hi, vt contraria conciliarent, vafallum pactis quibusdam conditionibus omnino dominum feudi factum, et infeudanti interea nihil praeter aliqua iura seruata, quae dominii nomen non mereantur, in eo superare contendunt, ita alii omne dominium infeudanti, vafallo autem vsufructum tantummodo tribuerunt, vt expeditius rem exponerent, germanicum vsufructum sibi fingentes. Sed, quod pace virorum doctissimorum sit dictum, non possunt illi veritatem dominii directi de

de medio tollere. Immo vero largiri debent, domino infeudanti, praeter obligationem personalem et fidem, quam vassalli promittant, magnam dominii partem in disponendi alicquali facultate, quae in feudo sine ipsorum consensu non alienando conspicitur, deinde in iure clientem, qui feloniam admiserit, beneficio multandi, denique in iure rem omnem in feudum datam extincta infeudati familia sibi habendi, omnino seruari. Possimus et a denominatione dominorum, quo Seniores in antiquis legibus appellantur, a facultate super feudo vel in eum euentum, si olim aperitatur, disponendi, ipsumque ius, quod directum dominium dicimus, alienandi, illudque domino,^{s)} qui non minoris dignitatis sit, offerendi in feudum,^{t)} plura sententiae nostrae argumenta repetere, nisi ea sic satis confirmata videretur, et nobis magis incumberet naturam et indolem dominii demonstrare.

§. IX.

Definitio.

Igitur vt iusta definitione rem complectamur, vile dominium iterum atque iterum dicimus complexum iurium vassalli in feudo. Liceat copiosius id describere sic, vt eo contineri dicamus omnem facultatem disponendi et trans-

C 3

gendi

s) II. Feud. 34. §. 2. II. Feud. 55. §. 1. in fine.

t) II. Feud. 23. §. 2.

gendi de feudo, salvo iure tertii, illudque vel ab ipso domino directo vindicandi, atque in heredes lege inuestiturae comprehensos transferendi, idem subinfeudandi, seruitutem illi imponendi, hypothecam in eo constituendi, fundum mutandi, in dotem dandi, aliisque modis inter viuos alienandi, omnemque inde vtilitatem percipiendi, ita vt consensus domini directi in omnem alienationem vel integri feudi vel partis, nisi singulari pacto in antecessum concessa adeoque alienabile beneficium sit, requiratur, fidelitas promissa seruetur, omniaque iura domini directi permaneant salvo in casu aperturae vel ex feloniam vel ex stirpe successio- nis incapace, prouenientis. Trita haec sunt, fateor, sed satis inde indoles et amplitudo domini vtilis elucescit, ad refellendos eos, qui merum vsumfructum vasallii concessum esse existunt.

§. X.

De titulo et modo acquirendi dominium vtile.

Causa, ex qua dominium vtile transfertur, est pactum vel tacitum vel expressum, quo proprietates rei aut mobilis aut immobilis inter seniores et vasallum inaequaliter diuiditur, ita vt hic restricta, ille multo restrictiori ex lege et consuetudine feudorum vtatur. Vnde principium praxi quotidiana stabilitum, quod infeudatio sit facti, adeoque probanda nec praesumenda, donec contrarium demonstratur.

tur. Haec pacta circa dispositionem de feudo et reciprocas obligationes domini et vasalli tam multifaria esse. quot species feudorum existant, iisque crebro nexum feudalem tantopere laxari atque imminui, vt vel sagaci perscrutatori eius vestigia vix obuenant, notissimum. At in beneficiis quidem originetenus vasallagii lege clienti datis, vbi conuentiones, quibus ex parte domini directi de abdicato dominio vtili, et ex parte vasalli de obligationibus clientelariis actum est, facile manifestantur. Sed sunt et alia exempla feudorum praescriptione quaesitorum, vbi bona fides et lapsus longissimi temporis, quo quis rem pro feudo possedit, senioris abdicacionem dominii vtilis citra pactum expressum arguit. Caue tamen in feudis oblatis eandem abdicacionem non factam esse existimes. Ne quid enim de multis et variis causis, quibus tot fundi, iura et integra territoria in feuda oblata sint, in medium afferam, vtique res tota ad nouum dominum ea lege, vt danti in feudum reddatur, peruenit, adeoque vasallus dominio eius vero exiit et traditione symbolica illam habere quasi non desinit. Ita in charta de anno 1197. Otto et Albertus Marchiam Brandenburgensem in feudum obtulerant Archiepiscopo Magdeburgensi, repromittenti, se bona eadem, quaecunque iidem fratres profatae ecclesiae contulerant, transacto anno et sex hebdomadis a tempore collationis, concessurum esse in feudo et iis restitutum vniuersa. Quis neget deinde proprietatem a dominis in vasallos transferri potuisse? Quam

ob

ob causam etiam viri doctissimi eandem feudorum obla-
 torum ac datorum naturam, et totam disputationem, vtrum
 feuda imperii maiori numero data an oblata sint, inanem et
 otiosam esse constituerunt: u) tamen contra eos, qui, vt
 meliorem feudorum imperii conditionem efficerent, prae-
 iudicatae opinionis errore abrepti ea in feudorum oblato-
 rum numero habuerunt, saepe ostensum est, pleraque ab
 imperatoribus, vt cetera ab aliis dominis, ante infeudatio-
 nem proprio iure possessa vel hostibus crepta fuisse, inde
 vero sub lege militiae officiorumque fideliter agendorum,
 domini directi iure penes priorem dominum retento, in
 vasallos transisse v). Modus vero sollempnis transferendi
 acquirendique feudi inuestitura est; in quo inaugurationis
 actu vsitata a maioribus symbola et ritus, quibus feuda con-
 ferre solebant, antiquitatum germanicarum peritos dubi-
 tare non sinunt, non vtile tantum dominium, sed, quo-
 niam veteres Germani eius possessi- nis separationem in-
 telligere nequiverunt, hanc ipsam quoque inuestitura colla-
 tam esse, quamuis hodie actualis feudi traditio, ne bello
 priuato via aperiatur, vasalli interdum inuestituram sequa-
 tur. Caeterum ab inuestitura etiam ante possessionis natu-
 ralem apprehensionem omnia iura in re, per legem feudalem
 concessa, incipiunt; id quod ex II. Feud. 2. pr. qua ea ipsa
 possessio dicta veluti etiam illud, quod constituimus, vte-
 riorem

u) Chr. Thomafius de feudis oblatiis.

v) Textor. de feudis Imp. propriis, non oblatiis, annueraadiis.

riorem possessionis translationem non esse necessariam, recte colligitur. Praeterea II. Feud. 33. princ. feudum acquiri, traditur, successione, vel eo, quod habeatur pro inuestitura. Quod uti omnino verum est, cum feudum etiam usu longissimo capi posse iam dictum sit, in successoribus tamen ipsa inuestitura parentum, qui feudum pro se et liberis acceperunt, translationem dominii operatur atque ab iis noua inuestitura intra legitimum tempus peti debet. Etiam abusua inuestitura utile dominium obtinetur, sed cuius exercitium ab euentu incerto, in quem ea collata est, pendet. Quae conditio facit, ut vasallo interim possidenti aut possessionem feudi ex pacto et providentia maiorum vel simultaneae inuestiturae causa adhuc speranti ea inuestitura non noceat.

§. XI.

Ius vasalli in feudo verum dominium esse demonstratur.

Vasallum non modo fructus ex feudo percipiendi, sed maiori etiam ac potiori iure potiri, professi sumus. Si definitionem dominii, quae in leg. 21. C. Mandati habetur, fugitiuo tantum oculo intuemur, idque meminimus ius esse vel facultatem rem sibi habendi, de ea libere disponendi eamque amissam vindicandi, nisi qua lex vel conuentio vel testatoris voluntas obstat, quis neget, ius vasalli in feudo verum dominium esse, cum restricta per legem vel conuentionem disponendi facultas essentiam dominii non tollat? Nam profecto vasallus feudum sibi habet, de eo etiam dis-

D

ponit

ponit libere, dum ius domini directi non imminuat; denique amissum a quocunque possessore et vel ab ipso domino directo, nisi tanquam commissum apertumque ad eum iure reuerterit, illud vtiliter vindicat. Equidem olim vasallos, imprimis Mediolanenses, feudum vel totum vel partem in seio saepe et inuito domino alienasse non vrgeo.^{w)} Fecerunt enim hoc sane iniuria, vt infeudantis domini ius clanculum interuerterent, et ipsi partem rei, quam retinuisset, spemque reliquae partis existente aperturae casu recuperandae, per vim aut fraudem adimerent. Atque hanc licentiam Lotharius II. noua lege coercuit,^{x)} repetita postea a Friderico I. Imperatore.^{y)} Quid vero, vtrum omnem omnino feudi alienandi facultatem hi Imperatores interdixerunt? Immo vero iuribus domini directi duntaxat legibus ipsorum prospectum est. Nam et post ea tempora vasalli de feudo inter liberos disponendi, in eum etiam, qui ex pacto et providentia maiorum eius consequendi ius nactus esset, id sine consensu domini transferendi potestatem retinuerunt. Vxor quoque marito feudum in dotem dare potest, dum nec venditionis causa aestimatum tradat, nec pactum de lucranda dote adiciat, quia, nisi alterutrum horum fiat, domini directi ius non minuitur. Et quis nescit, maritorum etiam dotes, vxoribus sine domini directi consensu in feudo
consti-

w) I. Feud. 13. II. Feud. 44.

x) II. Feud. 52.

y) II. Feud. 55.

constitutas, antiquo iure valere, modo feudum ex lege
 successione ad eos moriendo deuoluant, qui voluntati ipso-
 rum parere eorumque pacta seruare tenentur. Maior etiam
 vasallorum in subinfeudando libertas, quod frequentissime
 factum reperimus, ita tamen, vt, nisi domini supremi con-
 sensus accesserit, resolutio iure constituentis, soluatur etiam
 ius constituti. E contrario dominus directus durante iure
 feudi, de hoc in praeiudicium vasalli disponere non magis
 valet, atque id non apertum nec feloniam causa commissum
 ab eo vindicare. Ex quibus omnibus liquet, vel maiorem
 domini partem a vasallo quam a domino exerceri: et ma-
 gis dubitari posse, si rem ex veterum Germanorum princi-
 piis aestimes, qui dominium et possessionem cogitando se-
 parare vix potuerunt, vtrum iura infeudanti retenta domi-
 nium sint, quam veritatem domini, non vsusfructus tan-
 tum in vasallum translatis, negandam videri.

§. XII.

De iuribus vasalli in beneficio amplius disputatur.

Iura vasallorum ex reciproca obligatione personali et
 ex pacto fidelitatis protectionisque oriunda, a nobis, qui
 de re in feudum data clientumque in ea iure scribimus,
 praetermittenda sunt. Ex feudo autem cliens omnem vtili-
 tatem capere adeoque fructus ordinarios et extraordinarios,

D 2

accessiones

accessiones etiam, vt thesaurum,²⁾ exceptis tantum metallis atque mineris, quae inter regalia populorum germanicorum consuetudo medio iam aevo reuulit,³⁾ iure lucrari, idque alteri ad vtendum fruendum vel in subfeudum dandi facultatem habere, nemo admodum dubitat. Maiorem dubitationem atque ancipitem deliberationem habet vis sententiae, infcio domino directo, contra iura fundi in feudum dati, pronuntiatae, vel transactionis super substantia feudi a vasallo iniatae. Sane ius feudorum commune vasallo transigendi de feudo facultatem etiam ignorante domino tribuit⁴⁾, et quam interpretes quidam distinctionem constituere, vt consensu domini opus sit, nisi ad conseruationem feudi vnice tendat transactio, sed aliquam alienationis vasallo non permissae speciem habeat, ea a Moellero⁵⁾ validis argumentis reiecta est, quanquam in curia Imperiali requiritur, vt consensus Imperatoris petatur. Quodsi mala fide aut contra ius domini infeudantis transegerit, huic vtique subueniri debet. De rebus iudicatis autem quamuis vniuerse verum sit, eas ius tantum inter partes litigantes facere, aliis nec obesse nec prodesse, facile tamen intelligitur, feudum sine domini directi consensu augeri, idque augmentum in domini

2) Carpzov. P. II. Const. 53 def. 6. n. 7. Hoppii Comment. ad §. 39. Instit. de rerum div. Harprecht ad eund.

a) Ius Prov. Saxon. Libr. c. 35.

b) II. Feud. 26. §. 21. II. Feud. 43.

c) Moelleri pr. lin. vsus pract. distinct. feudal. cap. 19. dist. 8. add. Ge. Melch. de Ludolf Obs. Cam. T. I. Obs. 92.

mini vtilitatem, vergere posse. Quin si quid contra vasallum iudicatum fuerit, vel is cum aduersario transegerit, dum modo fraudulenter actum non sit, etiamsi post beneficium aperiarur domino, tale erit ac si eo causam agente iudicatum fuisset, et ideo ab eo ratum haberi oportet ^{d)}. Pari ratione, licet seruitus et emphyteusis, sine domini directi consensu in feudo constituta, non ultra vasalli constituentis heredumque eius possessionem duret, feudoque aperto expiret ^{e)}, obseruantia tamen passim commemoratur, quae seruitutem feudo semel impositam etiam aduersus directum dominum, quando illud ad eum reuerterit, tueatur. Quod vero, nisi singulari lege constitutum vel moribus citra controuersiam introductum sit, non in vniuersum defendi potest. Sed cui seruitus in feudo a vasallo constituta est, plerumque praescriptione longissimi temporis, quae sola ad ius in alieno praedio acquirendum facis est, contra quemuis seruientis praedii possessorem ac dominum ius suum tuebitur.

§. XIII.

De actionibus Vasalli:

Iis inprimis, quae contra dominum conceduntur.

Fortissimum sententiae praesidium in ipsis remediis iuris tam petitoriis, quam possessoriis et maxime in feudi vindicationibus collocamus, quae vasallo tum contra alium

D 3

quem-

d) II. Feud. 26. §. 21.

e) Horn. iur. feud. Disp. X. §. 6. Wernher obs. for. P. VII. obs. 141. 142.

quemque, tum contra ipsum infeudantem conceduntur. Non igitur ius eius in feudo confessoriam tantum actionem operatur, qua fructuarius usufructum praedii rite acquisitum ad se pertinere, dicturus sit, sed instar dominii vindicationem, veri illam apud iure consultos dominii notam. Quodsi vitio doctorum hoc fieri, nec formulariae iurisprudentiae verbis atque carminibus opinionem nostram approbari posse contendas, necesse est, ut ipsa primum legum praesidia nobis extorqueas, deinde, cum domini infeudantes hanc actionem in curia sua dent, quid ipsi iuris vasallo concessum velint, a quorum voluntate omnia pendent, parum referre censeas. Nam legum auctoritate clientes vindicandi formulis uti, nemo temere negauerit, qui et recentiora de feudis edicta inspexerit, et secum reputauerit, maiora esse vasallorum, quam emphyteutarum in suis praediis iura; at iuris romani auctores, a quibus hanc formularum partem accepimus, vel emphyteutis et superficiariis propter ea, quod ius emphyteuseos et superficiei magis ad dominii similitudinem accederet, quam angustis usufructus finibus contineretur, utiles agrorum vectigalium vindicationes attribuisse.

§. XIV.

De Vasalli alienandi feudum facultate.

Seniori nullam alienandi feudi, quantum ad utile eius dominium attinet, potestatem, durante clientuli iure, nisi
in

in eum euentum, quo dominium vtrumque consolidetur, superesse supra diximus. Nec vasallo necessitatem illud accepto pretio reddendi, citra singulare pactum, imponere potest. Quia moribus nostris, modo nouus emtor idoneus fit praestando seruitio, nec cetera domini directi iura debilitentur, vti in orbitate vasalli venditoris, quo moriente feudum tanquam apertum in manus domini infeudantis recasurum esset, factum iri videtur, requisitus in alienationem consensus a domino directo facile denegari debet. Nam in vniuersum tenendum est, quod doctissime Ge. Lud. Boehmerus ^{h)} obseruat, iure veteri Germanico magis *quoad exercitium*, quam, vti iure Langobardico et partim Lotharii II. et Friderici I. legibus supra excitatis factum est, *quoad ipsum ius*, proprietatem feudi et vtile vasallorum dominium restringi per dominium directum. Maiorem in alienatione feudorum ante Lotharii legem libertatem ipsi libri feudorum Langobardici aperte testantur ^{g)}. Apud nos vero introducto demum Langobardico iure factum est, vt feudorum priuatorum sine domini directi consensu alienatio non tantum, ceu moribus antiquis inualida esset, sed etiam poenis subiiceretur. Quin prostant exempla plenissimae de feudi disponendi facultatis, irrequisito domini directi consensu:

f) Boehmer. Princ. iur. feud. §. 253. 259. 260. 261. et 477.

g) I. Feud. 13. II. Feud. 9. et 44. et Chr. Thomafius de causis prohibitaе feudorum alienationis in select. feud. tom. II. p. 181.

consensu: v. c. si priuilegio quodam data libera alienandi potestas, aut si consuetudine, vti in feudis Brabantiae^{h)}, introducto. Cum alienatio sit in personam originaria investitura comprehensa, etiam communi iure, nam et ipsa ratio hoc dicat, consensus domini non, nisi reuerentiae gratia, experitur. Interdum alienandi facultas ordinario et communi feudorum iure liberior, sed pactis tamen statutisue conditionibus circumscripta est. Sic in Lusatia ex priuilegio Ferdinandi I. vasallus, cui nulli sunt liberi, feudi alienandi iure potitur, si eo corporis est vigore, vt equum armatus conscendere atque sic praefecto principis se exhibere possit. i) Itterus^{k)} stabibus particulam territorii sine consensu Imperatoris alienandi, et plenariam oppignorandi tribuit potestatem. Quod eatenus verum est, vt ex antiquis Germaniae moribus alienatio feudorum regalium vel partium eorum absque Imperatoris consensu peracta, invalida quidem atque inefficax sit, intuitu Imperii, quando feudum huic apertum sit, sed non illicita nec poenae subiecta^{l)}. Non vero dominium validius vtili arguit haec libertas, vt visum quibusdam,^{m)} sed ipsam vtilis dominii veritatem et vim antiquam confirmat. In Saxoniam Electorali quaeunque alienationem sine consensu domini directi initam, nec, re integra, illi manifestatam nullam, et priuatione feudi, non restituito emtionis pretio coercere iubent edicta de feudis proposita, d. 6. Iul. 1622. et d. 30. April. 1764. Tit. VI. Quibus ex diuersis legibus satis liquet, modo laxius modo arctius restrictam esse feudi alienandi facultatem: tantam tamen

h) Christianei Iurispr. heroic. ad Art. IV. p. 163.

i) W. A. de Leibnitz diss. de alien. feud. Lusat. sup. S. II. §. 3.

k) De feud. Imp. Cap. XXIII. §. 2. 3.

l) Boechmer l. c.

m) Ge. Melch. de Ludolf de introd. iur. primogen. part. spec. aph. V.

tamen vbiuis vasallorum in ea re atque etiam in ipsis feudorum refutationibus, de quibus sigillatim dicere, pro ratione instituti nostri non opus esse videtur, libertatem cerni, et toties adeo leges ac consuetudines non requirere, vt et domini directi auctoritas in alienatione interponatur, vt ii, qui huic iusto plus tribuant, vel eo argumento optime refellantur. Sed singularium regionum leges et obseruantias curiarum commemorare animus non est. Generalia iuris feudalis principia ponimus, vnde regulam, vasallo ius feudum alienandi salvo iure domini directi concessum, nec domino, nisi iustis de causis, dissentiendi, alienationemque prohibendi facultatem esse, plane deductam, satisque confirmatam esse putamus.

§. XVI.

Quomodo differant aliae species domini vtilis feudali.

Superest, vt paucis differentias aliarum specierum domini minus pleni a clientelari demonstremus. Icti emphyteuticarii contractus naturam attentius intuentes eumque feudali simillimum iudicantes sane excusationem merentur, quod hunc ex illo originem traxisse Germanosque romanum institutum imitatos esse contenderunt, cum tot partium formae et in feudo et in emphyteusi eadem conspiciantur. Vtrum vero emphyteuta fidelitatem et reuerentiam, aut, qui fundum in emphyteusin dat, mutuam affectum, tutelam, protectionemque promittit? Homagium, inauguratio et inuestitura, disciplinae clientelaris vocabula et contractus feudalis complementum sunt; nihil ad emphyteuticarium pertinent. Contra annuus canon, emphyteutae, ob eum, intra biennium vel triennium non solutum expulsio, praedii in quemcunque heredem translatio, atque inter viuos liberrima, dum in venditionibus dominus praefertur, atque ab extraneo emtore quinquagesimam pretii partem pro agnoscendo dominio

E

capit,

capiat, alienatio, propria emphyteuseos, non etiam feudo-
rum sunt iura, nisi quod in feudo censuali, bursatico et he-
reditario mero hanc illamque similem conditionem et laudem-
mii etiam de feudis soluendi necessitatem animaduertere li-
ceat. Ab usufructu ius feudi iam supra distinximus. Quod
si clienti nihil praeter ius omnem utilitatem ex beneficio capi-
endi, illam vel iudicialiter vel extrajudicialiter prosequendi
et impedimenta ipsi obiecta remouendi tribuendam putas,
dabimus, vile dominium esse merum usufructum. Sed
ipsi huius doctrinae fautores cum intelligerent, auctores iuris
feudalis Langobardici, Saxonici et Sueuici feudales vasallo
interdum aliquam proprietatem ^{o)} et dominium quasi, cuius
causa tanquam dominus rem vindicare possit, interdum
usufructum ^{p)} nominatim tribuere intellexerint, etsi statim
omne dominium ipsi euertere coeperunt, usufructum ta-
men germanicum, qui non modo ad heredes traheatur, sed
et de ipsa domini natura participet, ^{q)} commenti sunt, at-
que huic usufructui iuris Germanici omnes domini utilis ef-
fectus inesse constituerunt. Germanos autem singularem
usufructus speciem in iure suo cognitam atque hoc nomine
insignitam habuisse, quis probauerit? Quod si hoc, quod ne-
gamus, approbari posset, nempe usufructu Germanico domi-
nii utilis effectus omnes contineri, nomen, in quo faciles
sumus, adoptare non dubitarem; usufructum autem,
qualem ius Romanum describit, feudum esse, negamus et
pernegamus. Quamuis enim leges romanae usufructua-
rium a cautione fructuaria saepe liberent, eumque actio-
nes in rem instituere posse haud ambiguum sit, quibus
argumentis ad contrariam sententiam confirmandam uti ad-
versarii solent, tot tamen superfluit eius atque utilis domini
discrimina, quot huius criteria recensuimus. Ipsa remissio
cautio-

^{o)} II. Feud. 8. pr. ^{p)} II. Feud. 23. ^{q)} Iter de Feud. Imp. c. XX. §. 2.

cautionis fructuariae, quae semper in feudo exulat, est anomola, *) et licet fructuarius percipiat omnem rei utilitatem, thesaurum **) tamen, quem vasallus sibi vindicat, utpote qui in accessionibus, non in fructu est, haud lucratur. Idem nec fidem promittit, nec ea violata feloniae poenam luit aut ideo usufructu priuari potest. Ne faciem quidem fundi immutandi iure gaudet †), nec ad heredes regulariter ius suum transfert. Itaque cum tot vasallorum sunt iura, quae fructuariis non competunt, adeoque vasalli usufructum ipsius feudi aliis concedere queant, denique, si numerum partium ineamus, infeudantes multo minus de feudi dominio retinuerint, quam in clientes translatum, cur istam maximam proprietatis partem, quam tot seculorum usus vtile dominium appellavit, asseramus, usufructum esse, et legibus peregrinis in re originis plane germanicae abutamur? Alia bonorum genera, in quibus species dominii utilis obuenit, commemorare superfedemus, cum eorum feudorumque differentiae haud difficulter intelligantur, atque harum ipsarum expositio aliena sit a consilio nostro.

§. XVII.

Cautiones nonnullae.

Quae vero de feudis in vniuersum scripsimus, saluis undique regnorum et prouinciarum legibus particularibus accipienda sunt. Quarum si tantum partem enarrare vellemus, disertatio in magnum volumen exeresceret. Animus erat, principia legibus et consuetudinibus vniuersalibus stabilita breui libello proponere. Haec bene callenda: sed in diuidendis de dominio feudorum utili eiusque effectu controuersis siue publicis siue priuatis dispositiones speciales ante omnia ponderandae sunt, ne dominio directo nimis faueamus, et

E 2

utili

*) L. I. P. quemadmod. usufr. caueat. **) L. §. et §. P. de usufr. †) L. 13. d. de

vtili quicquam contra ius detrahamus, aut etiam inesse arbitremur, quod non est, cum directi domini detrimento. Quod si in vnaquaque causa leges et consuetudines, tam vniuersales quam particulares, litterae inuestiturae cautionesque reuerfales probe inspiciuntur, atque omnia sollicitè discernuntur, tum demum iustum feretur iudicium, vtrum alienatio sine domini directi consensu priuationem feudi mereat? an seruitus feudo ad seniore[m] redeunte eum teneat? an et quoddam ius habeat ille, qui feudum sine consensu domini directi alienatum possidet? vtrum aes alienum, in cuius securitatem vasallus feudum hypothecae subiecit, a domino directo sit soluendum? et reliqua. Circumspiciendum igitur et cauendum, ne vitata Charybdi in Scyllam incidamus, cuiusmodi sectarum studio, quae inprimis Germaniae iura publica deprauarunt, multarumque cruentarum dissensionum scaturigines extitere.

§. XVIII.

Conclusio.

Multa quidem, quae ad materiae dignitatem profectent, explicanda iam praetermitto; sed solum est abrumpendum, cum Actorum centonibus circumdato et forensibus implicito negotiis atque litibus, quarum inter strepitum hanc dissertatiunculam exaravi, vix tantum temporis reliquum fuerit, vt vel meditationis vel lectionis fructus colligere et in chartam conuicere poterim. Optime sentio, quam exiguae ingenii vires sint, et quam parum queat opera imperfecta eruditioribus placere. Sed inter concatenatos labores satisfaciendum Academiae legibus, nec lectorum aequitate et benevolentia diffidendum, qui, etiamsi multis offendantur, certe veritatis studium amoremque in nobis agnoscent.

Praemia si studio consequar ista, sat est.

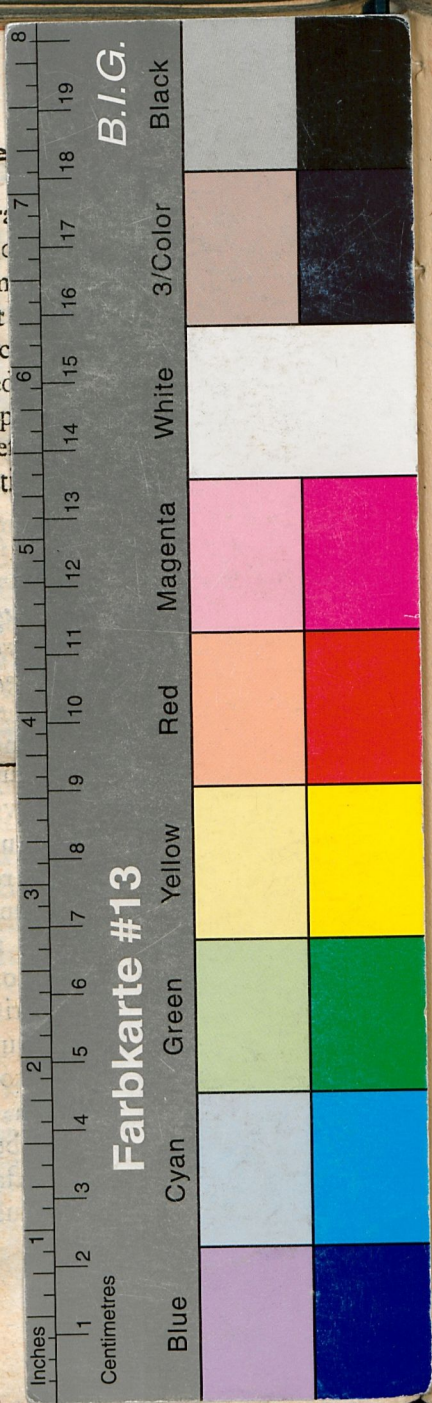

ULB Halle
005 361 435

3

EXERCITATIO IVRIS FEVDALIS 1780, 18
DE
DOMINIO FEVDORVM
VTILI

ILLVSTRIS IVRIVM CONSVLTORVM ORDINIS
AVCTORITATE
PRO
SVMNIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
CAPESSENDIS
AD D. XI. MENS. MAI. d^o b^o c^o c^o l^o x^o x^o.
PROPOSUIT
CHRISTI. LEBRECHT SEYFERTVS
ADVOCATVS DRESDENSIS.

LIPSIÆ
LITTERIS IACOBÆERORVM.